

Inhoud

Geloof en devotie 13

HET GELOOF IN DE PRAKTIJK 15

PRIESTERS, KLOOSTERLINGEN EN MISDIENAARS 29

PROCESSIONS EN BEDEVAARTEN 40

Leven en dood 51

DE KERKGANG 57

DE HEILIGE KINDSHEID 59

BEGRAFENISSEN 62

Bijnamen en dorpsfiguren 67

Dagelijks leven 73

HET KROOSTRIJK GEZIN 73

WONEN 77

VERWARMING 81

STROMEND WATER 83

HUISHOUDEN 88

HET DAGELIJKS LEVEN

TIJDENS DE TWEEDE WERELDOORLOG 92

Eten en drinken 103

VOEDING TIJDENS DE TWEEDE WERELDOORLOG 103

EETGEWOONTEN IN DE JAREN '50 EN '60 110

LEURDERS EN WINKELS 118

RESTAURANTS 123

Communiefeesten 127

Bruiloften 133

Ziekte en gezondheid 143

MEDICIJNEN EN VOLKSGENEESKUNDE 143

DE GENEESKUNDE NA DE TWEEDE WERELDOORLOG 146

DE HUISDOKTER 146

BESMETTELIJKE ZIEKTEN 148

INGREPEN 150

ZIEKENZALEN EN SANATORIA 152

KRUIDEN, VICKS, LEVERTRAAN EN BLOEDZUIGERS 154

MENSTRUATIE EN VOORLICHTING 158

De opkomst van de auto 163

De intrede van de televisie 169

Werk en studies 175

DE HUISVROUW EN THUISWERK 175

WERKMOGELIJKHEDEN VOOR JONGEREN 181

Gaan dienen 181

Atelierwerk 184

Kantoorwerk 185

Fabriekswerk 186

De mijnindustrie 187

De visserij 191

De landbouw 193

Studies 196

Vrije tijd 201

CAFÉS 202

CINEMA'S 207

KERMISSEN 209

FANFARES 212

WIELRENNEN 214

VOETBAL 215

DUIVENSPORT 217

PAROCHIAAL LEVEN EN ORGANISATIES 220

Vakantie 225

Was het vroeger beter? 233

Geraadpleegde werken/ websites 239

Dank u wel 247

STAD AMSTERDAM

EXTRA STOUT

BEKENDMAKING

BETREFFENDE HET SLUITINGSLAAN

Op het van de Gemeente Amsterdam naar de Gemeenteraad
overgelegde plan van het sluitingsplan betreffende de
aanleg van een sluitingsplan van de
aanleg van een sluitingsplan van de
aanleg van een sluitingsplan van de
aanleg van een sluitingsplan van de

BERICHT

TABAK

De Gemeenteraad van Amsterdam heeft op
14 maart 1944 het volgende besluit
van kracht verklaard:

Woord vooraf

Toen ik met dit boek begon, dacht ik spontaan aan het lied *Het dorp* van Wim Sonneveld. Misschien kent u het wel:

*' ... Dit dorp, ik weet nog hoe het was
De boerenkind'ren in de klas
Een kar die ratelt op de keien
Een raadhuis met een pomp ervoor
Een zandweg tussen koren door
Het vee, de boerderijen
En langs het tuinpad van mijn vader
Zag ik de hoge bomen staan
Ik was een kind en wist niet beter
Dan dat 't nooit voorbij zou gaan
Wat leefden ze eenvoudig toen
In simp'le huizen tussen groen
Met boerenbloemen en een heg
Maar blijkbaar leefden ze verkeerd
Het dorp is gemoderniseerd
En nou zijn ze op de goede weg... '*

De tekst werd in 1965 geschreven en zie, meer dan een halve eeuw later is hij zowaar actueler dan ooit. Door het massale vertrek van studerende jongeren en een ruimer aanbod op de arbeidsmarkt in steden, KMO-zones en industrieterreinen, gaat het met onze dorpen bergaf. De plaatselijke economie laat het vaak afweten, en winkels en cafés lopen leeg.

LINKS In het dorpsleven speelden cafés een belangrijke rol. Bron: Histories vzw.

Omdat gezinnen, om budgettaire redenen, evenwel op zoek gaan naar woongelegenheden buiten de steden, worden panden die niet meer aan de milieunormen voldoen, platgewalst door bulldozers. Want eigenaars, die een dure restauratie niet zien zitten, verkopen hun eigendom liever aan grijpgrage projectontwikkelaars. Onze tot in het buitenland befaamde kasseibanen maken plaats voor asfalt en de pittoreske dorpswoningen, boerderijen, pastorijen en schooltjes belanden zonder genade onder de nietsontziende sloophamer. Vruchtbare akkers, boomgaarden en weiden ruimen het veld voor lintbebouwing, en verkavelingen swingen gezwind de pan uit. Mede door de huidige gezinssamenstelling die veel alleenstaanden en eenoudergezinnen telt, schieten appartementsblokken als paddenstoelen uit de grond – in een kwarteeuw is hun aantal zelfs meer dan verdubbeld – en in de eens zo herkenbare dorpskernen neemt de verkeersdrukte alsmaar toe. Met als gevolg dat de teloorgang van onze authentieke dorpen en het omliggende platteland niet meer veraf is, want staal en beton worden langzamerhand heer en meester van het landschap.

We kunnen er niet omheen: we horen, of we het nu willen of niet, dichter bij elkaar te gaan wonen en het lijkt erop alsof de bouwwoede niet te stoppen valt. Moeten gemeentebesturen een betonstop invoeren om het dorps karakter te behouden, en wat zal het gevolg hiervan zijn?

Het is een feit: onze eens zo charmante Vlaamse dorpen bloeden langzaam dood. Moeten we die trend, met de gedachte ‘Stilstaan is achteruitgaan’ op een geestdriftig applaus onthalen? Of moeten we ons, als erfgenamen van dat alles, onverdroten inzetten om het *Bokrijkgehalte* te behouden wat op den duur onvermijdelijk zal leiden tot leegstand en wellicht – helaas! – ook tot verloedering?

Dat beklemmende dilemma zette me aan het denken en ik besloot op zoek te gaan naar getuigen die me konden vertellen hoe het er in de jaren '40, '50 en '60 aan toe ging onder de kerktoren.

Sommigen vertelden, een en al onstuitbaar enthousiasme, honderduit. Anderen vonden, vaak met de verzuchting ‘Ach, ’t is allemaal zo lang geleden...’, dat ze niets te zeggen hadden. Maar eens het gesprek op gang kwam, raakten we toch aan de praat. Ik heb met verwondering geluisterd. Er waren vrolijke, rauwe en pakkende verhalen, en af en toe was het eventjes slikken. De grens tussen begeestering, emotie en melancholie was soms flinterdun. De herinneringen, met hoofdzakelijk honkvaste en godvrezende plattelandsbewoners in de hoofdrol, deden

me af en toe versteld staan. Het leek wel alsof de goegemeente voor de jaren '60 zelden in opstand kwam, want plichts-bewustzijn en gehoorzaamheid werden als iets vanzelfsprekends beschouwd.

Al snel bleek dat onderlinge hulpverlening een belangrijk aspect was van het dorpsleven. De sociale omgang beperkte zich meestal tot het dorp waar men louter bekenden tegen het lijf liep, waar de voordeur nog openstond en waar de band tussen de mensen, in een tijd met weinig maatschappelijke zekerheid, sterker was dan nu. Er heerste nog een echte dorpsmentaliteit, gekenmerkt door de nodige couleur locale en een onvervalst streekdialect. Tradities zoals pensenkermessen, jaarmarkten en processies vormden de hoogtepunten van het jaar en waren veelal de enige verzetjes, want hard werken – soms zelfs met een spartaanse gedrevenheid – was de boodschap.

Wat tijdens de gesprekken vooral opviel, was dat het dagelijks leven eng verbonden was met vaste waarden, geloof en devotie. Het was de tijd waarin pastoors het voor het zeggen hadden, de tijd van de kroostrijke gezinnen, van de Leuvense stoof en van de boterhammen met smout. Het waren vaak harde jaren. Denken we maar aan de kindersterfte en het leven in huizen zonder het minste comfort.

Hoe meer getuigen ik interviewde, hoe meer invalshoeken naar boven kwamen, maar bijna altijd voerden de nuchtere kijk op het leven en het hartverwarmende feelgoodgevoel de boventoon. Er wordt weleens beweerd dat het *de goede oude tijd* was, maar klopt dat wel? Laat het ons samen ontdekken.

*Veerle Maebe
december 2021*